לג: אלו נערות פרק שלישי כתובות

ודלמא מלקות חמור. הוה מלי לשנויי מסתברא מיתה חמורה שכן ניתנה לאנשי עיר הנידחת כדאמרי' בפ"ד מיתות (סנהדרין נ.): **אילמלי** נגדוה להחנניה מישאל ועזריה הוו **שלחי לצלמא.** תימה מנלן (ו) דהא אמרי' בהרואה (נדרים פא.): כשהוציאו את ר"ע אמר כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה אימתי יבא לידי ואקיימנו בכל נפשך אלמא משמע דבכל נפשך מיירי אפי' היו מייסרין את האדם ביסורין קשין דומיא דר' עקיבא שהיו מסרקין בשרו במסרקי ברזל וכ"ש לנגודי ואור"ת דאומו אלם לא היה עבודת כוכבים ממש אלא היה עשוי לבכוד המלך ואעפ"כ היה בו קידוש השם ולכך המרו עצמן למיתה והייטו דכתיב (דניאל ג) לאלהך לית אנן פלחין ולגלם דהבא די אקימת לא נסגוד משמע שהאלם לא היה תופס באלהות ומיהו פלחו לצלמא משמע שהאלם היה עבודת כוכבים מדקאמר פלחו(ז):

דלמא בשונג ונקה מגלות. תימה לר"י היכי שייך גלות אם מת אחר שהכשהו ב' או שהכה ימים הא אמרינן במי שאחזו (גיטין ע: ופס) שחט בו שניים או רוב שניס הרי זה אינו גולה דמיישינן שמא הרוח בלבלתו וטעמא דגבי גלות אשכחן מילי טובא דפטור כגון דרך עלייה דגבי מיתה אין חילוק בין דרך עלייה לדרך ירידה הכי נמי גבי גלות בעינן שיעות מיד כדכתיב ויפל עליו ויעות משמע מיד ואע"ג דגבי מיתה נמי כתיב מכה איש ומת וי"ל דמשכחת לה בגיתה דשיגא דלא מייתינן שמא הרוח בלבלתו כדאמרינן התם אי נמי דוקא בשחט בו רוב שניס מייתינן שמא הרוח בלבלתו דנקל הרוח מבלבלו אבל בשאר חבלות אין הרוח מזיק כל כך שיכולין לשמור יפה מבלבול רוח לכרוך על המכה סוס דכר וא"ת היכי מיתוקס קרא בשוגג הא כתיב שבת בקרא רק שבתו יתן וגו' ובשוגג לא מייתיב כדאמרינן בס"פ כילד הרגל (ב"ק כו: ופס) דמרבה מפלא תחת פלא לחייב על השוגג כמזיד נזק אבל לא ד' דברים וי"ל דמשכחת לה בהוסיף לו לועה אחת דאמר בהמניח (שם נב:) דגולה ואם לא מת מייב בד' דברים ולא דמי לשאר שוגג או כגון שנכנס לחנותו של ענר (ו)(שלא) ברשות דמוכח התם לרב פפא דשייך ביה גלות וד' דברים או נפל מן הגג ברוח מצויה דמייב בד' דברים כדאמרי' בסוף כילד הרגל (שם סז.) ומסתברא דאם מת דגולה ועוד דאפשר דהוי שוגג על המיתה ומזיד על החבלה(ח): **גנב** שור הנסקל וטבחו משלם תשלומי ד' וה'. תימה דמיקשי מהכא לרש לקיש דאמר בפ' מרובה (שם עז: ופס) כל היכא דליתיה במכירה ליתיה בטביחה והכא שור הנסקל ליתיה במכירה וי"ל דהתם קדשים תמירי דליתנהו כלל במכירה אבל שור הנסקל אם יתכבר לעובד כוכבים אין תופס דמיו ולר"ת שאומר דאין שור הנסקל נאסר מחייב מיתה: **לאו** משום דלא מיחייב בו'. אע"ג דהכא אפי' לגאת ידי שמים אינו חייב דדוקא בממון הוא דאמר רבא בהשוכר את הפועלים (ב"מ לא. ופס) אתן אסרה תורה אפי' בא על אמו דמיחייב בנה לגאת ידי שמים אבל קנס לא מיחייב אבל רש"ל כדאמרי' אשר ירשיענו אלהים פרט למרשיע עצמו מ"מ נימא דכיון שהיה לאו להתחייב אם לא היה מתחייב בנפשו אמי אממון ע"י שליח כיון שאינו מתחייב בנפשו: רבי

דלמא מלקות חמור דאמר רב אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא א"ל רב סמא בריה דרב אסי לרב אשי ואמרי לה רב סמא בריה דרב אשי לרב אשי ולא שני לך בין הכאה שיש לה קצבה להכאה שאין לה קצבה מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד הניחא לרבנן (ו)דאמרי נפש ממש אלא לרבי דאמר (ז)ממון מאי איכא למימר אלא אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה דרבא מהכא (ח)אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה (ט)וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק וזה נהרג (א)אלא מלמד שחובשין אותו ואי מית קטלינן ליה ואי לא מית שבתו יתן ורפא ירפא היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי מיקטיל אלא פשיטא דאתרו ביה ומותרה לדבר חמור מותרה לדבר הקל ואמר רחמנא שבתו יתן ורפא ירפא מתקיף לה רב אשי ממאי דמותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דלמא לא הוי ואם תמצא לומר הוי ממאי דמיתה חמורה דלמא מלקות חמור דאמר רב אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא א"ל רב סמא בריה דרב אסי לרב אשי ואמרי לה רב סמא בריה דרב אשי לרב אשי ולא שני לך בין הכאה שיש לה קצבה להכאה שאין לה קצבה מתקיף לה רב מרי ממאי דבמזיד ונקה מקטלא דלמא בשוגג ונקה מגלות קשיא: ריש לקיש אמר הא מגי רבי מאיר היא (ז)דאמר לוקה ומשלם אי רבי מאיר אפי' בתו נמי וכי תימא ר' מאיר לוקה ומשלם אית ליה מת ומשלם לית ליה ולא והתניא גנב וטבח בשבת גנב וטבח לעבודת כוכבים גנב שור הנסקל וטבחו (ב)משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי מאיר וחכמים פוטרין הא איתמר עלה אמר רבי יעקב א"ר יוחנן ואמרי לה אמר רבי ירמיה אמר ר' שמעון בן לקיש ר' אבין ורבי אילעא וכל חבורתא משמיה דרבי יוחנן אמרי (ג)בטובח על ידי אחר וכי זה חוטא וזה מתחייב אמר רבא אמר רחמנא (ד)וטבחו או מכרו (ה)דמה מכירה על ידי אחר אף טביחה על ידי אחר דבי רבי ישמעאל תנא או לרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח (ו)מתקיף לה מר זוטרא מי איכא מידי דאילו עבד איהו לא מיחייב ועביד שליח ומחייב איהו לאו משום דלא מיחייב (ה)אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה אי בטובח על ידי אחר מאי טעמייהו דרבנן דפטרי (ז)מאן חכמים ר'

מכירה אי אפשר אלא ע"י אחר שהלוקח לוקחו ממנו: **פתח השור.** מלי למכתב ישלם כשור: **עבד איהו לא מיחייב.** דהא מיקטיל: **לאו משום דלא מיחייב הוא.** דחיובא רמיא עליה אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה: רבי

נגדוה. יסורין: **ולא שני לך בו'.** יסורי המלכות הכאה שאין לה קצבה היא אבל מלקות יש לה קצבה ארבעים (עט.) בסנהדרין בגלו הן הנסרפים (עט.) נתכוון להרוג את זה והרג את זה מייב והאי ונתת נפש ממש קאמר אית לן למידק ואוקמי קרא בשהתרו בו ומילף דאע"ג דאיכא התראה יענש ממון כשאין שם מיתה: **אלא לרבי דאמר.** התם נתכוון להרוג את זה והרג את זה אינו נהרג אלא משלם דמי האשה ליורשיה אם כן אפשר לאוקמי קרא בשלא התרו בו ומשום הכי כי אין אסון משלם דמי ולדות וכי יש אסון משלם דמי אשה אבל אתרו ביה אימא לך לוקה ואינו משלם: **מאי איכא למימר.** מהיכא מיתי מוכיח בחבירו לתשלומין ואף כשהתרו בו: **על משענתו.** כדמתרגמינן על בוריו שבב לכמו ולאיתנו הראשון: **אלא מלמד שחובשין אותו.** לא נאמר מקרא זה אלא ללמדך דהיכא דהכהו ולא מת ונפל למשכב יתפשו את המכה ההוא בבית האסורין עד שנראה אם יקום והתהלך בחוץ זו ונקה המכה מכלל דעד השתא לא יצא מידי בית דין אלא נתפש: **ואי מייתי קטלינן ליה.** [כיון דאמרת חובשין מכלל דאי מייתי ניזק קטלינן ליה להאי דאי לאו לקטלא למאי מחבשין ליה: **לדבר חמור.** מיתה: **לדבר הקל.** מלקות דלא יוסיף לחובל ולא מת]: **ואמר רחמנא.** להיכא דלא מת דאיכא ממון ומלקות נידון בממון דכתיב(ח) שבתו יתן: **ממאי.** דהאי והכה איש את רעהו במזיד קא משתעי והאי ונקה דילפינן מיניה חביבה ונקה מקטלא קאמר דתשמע מינה דאי מייתי קטלינן ליה ועל כרחין בהתרו בו: **דלמא בשוגג.** משתעי ולא התרו בו והכיבה לאו לקטלא ונקה נמי לאו מקטלא אלא מגלות דערי מקלט והכיבה דילפינן מינה לגלות קאמר ומשום הכי כי נקה מגלות ישלם ממון אבל היכא דאתרו ביה אימא לך דכי לא מייתי לוקה ואינו משלם: ריש לקיש מהדר אשיטיה דרומיא דרמינן בריש שמעתין (לא.) מתני' דמכות אדכתובות: **הא מני.** מתניתין דקתני נא על אחותו נותן קנס ר"מ היא דאמר (ט)לעילא לוקה ומשלם אלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין: **אפי' בתו נמי.** דמיקטיל עלה ליישלם דהא לא סבירא ליה לר"מ דפטור משום דרבה מיניה ואמאי תנן מתני' (י) הנא על בתו פטור מן הקנס: **ובכה בשבת.** איכא חיוב מיתה וכן לעבודת כוכבים: **שור הנסקל.** לקמן (נה.) פריך הא לא שוה מידי: **בטובח על ידי אחר.** הגנב לוה לשלוחו לשחוט: **וכי.** אינו חוטא ושולח מתחייב קנס דאדרבה וחמשה והא קיימא לן בקדושין (מב:) אין שליח לדבר עבירה:

ד) [ובסנהדרין עט.]. **ה)** [שם]. **ו)** שם עח: [תוס' דכ"ק פ"ט.]. **ז)** [לקמן לד: לו.] כ"ק עא. כ"מ לא., **ח)** קידושין מג. כ"ק עא. [עט.]. **ט)** כ"ק עא., **י)** [עירובין פב. וש"נ], **א)** [שמות כא]. **ב)** [דף לב:]. **ג)** [לקמן לו:], **ד)** [ועי"ש תוס' פסחים נג: ד"ה מה לאו ותוס' ע"ז ג. ד"ה מה שלא], **ה)** רש"א מ"ז, **ו)** [וע"ש תוס' יומא קכ: ד"ה אלא ודי"ה מיישינן ותוס' ניטין ע: ובמנחות לד. ד"ה ע"פ].

תורה אור השלם

1. אם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרָפֹא יְרַפֵּא:

שמות כא יט

2. כִּי יַנֵּגַף אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה:

שמות כא לז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נגב וכו' נאסר בחרוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא. עי' וכתיב דף עח ע"א תוס' ד"ה (בעמיד הקודם) אפי':

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלמלי כו' מנא לן דעדר דהא:

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ד מהל' רוצח ושמירת נפש הל' ג:

כח ב ג מיי' פ"ג מהל' גניבה הל' ו:

כט ד מיי' פ"ב שם הל' י:

ל ה מיי' פ"ג שם ה"ג:

מוסף רש"י

על משענתו. מתרגמינן על בוריה, שנתרפא לגמרי ונשען על כחו (סנהדרין עח:). וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק כו'. למה לי למימר ונקה המכה ממיתה (שם). שרובשין אותו. אם אמרתיו למיתה מוכשין את המכה שלא יברח עד שנראה אם ימות אם לאו, להכי אמי ונקה המכה, דמשמע לכשיקום ונקה, מכלל דעד השתא מכה הוא (שם). דאמר לוקה ומשלם. במסכת מכות (ד.) מעידים אנו בפלוני שהיה להכירו מאתים זוז ומצאנו זוממין, לוקין ומשלמין, שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין (ב"ק עא.). וכי זה חוטא וזה מתחייב. וכי שלית מוטא ושולח מתחייב בתשלומי ד' וה' (ב"ק לא. ופס) אלא קי"ל דאין שליח לדבר עבירה (ב"ק עא.). מה מכירה על ידי אחר. אינה מתקיימת אלא על ידי אחר, הגנב מוכר והלוקח לוקח, אף טביחה על ידי אחר. אפילו טבחה שליח נתחייב הגנב בתשלומי ד' וה' (קדושין מג.).

מסורת הש"ס

(ו) [ובסנהדרין עט.]. **(ב)** [שם]. **(ג)** שם עח: [תוס' דכ"ק פ"ט.]. **(ד)** [לקמן לד: לו.] כ"ק פ"ט. כ"מ לא., **(ה)** קידושין מג. כ"ק עא. [עט.]. **(ו)** כ"ק עא., **(ז)** [עירובין פב. וש"נ], **(ח)** [שמות כא]. **(ט)** [דף לב:]. **(י)** [לקמן לו:], **(כ)** [וע"ש תוס' פסחים נג: ד"ה מה לאו]. **(ל)** רש"א מ"ז, **(מ)** [וע"ש תוס' יומא קכ: ד"ה אלא ודי"ה מיישינן ותוס' ניטין ע: ובמנחות לד. ד"ה ע"פ].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com